

**Полтавська державна аграрна академія
Факультет обліку та фінансів**

Карабаза Аліна Анатоліївна

УДК 657

**МЕТОДИКА ОБЛІКУ ТА АУДИТ ЗАРЕЄСТРОВАНОВОГО КАПІТАЛУ ТА
РОЗРАХУНКІВ ІЗ ЗАСНОВНИКАМИ**

за освітньо-професійною програмою «Облік і оподаткування»
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Автореферат

*дипломної роботи на здобуття ступеня вищої освіти
магістр обліку і оподаткування*

Полтава 2018

*Дипломною роботою є рукопис
Робота виконана в Полтавській державній аграрній академії на кафедрі
бухгалтерського обліку*

Науковий керівник

Єрмолаєва Марина Валентинівна,
*кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри бухгалтерського обліку.
Полтавська державна аграрна академія,*

Рецензент

Дігтяр Марина Вікторівна,
*Бухгалтер медичного центру
«Нові Санжари»,*

*Захист відбудеться «___» грудня 2018 р. о 9-30 годині на засіданні
екзаменаційної комісії у ПДАА за адресою: 36003, м. Полтава, вул. Сковороди
1/3, навчальний корпус 4, аудиторія 434*

*Відповідальний за
Нормо-контроль*

Лега О. В.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Капітал є головною економічною базою створення і розвитку підприємства, у процесі свого функціонування забезпечує інтереси держави, власників і персоналу. Оптимальна структура капіталу дозволяє отримувати максимальний прибуток, рентабельність, фінансову стійкість та високі показники ліквідності та платоспроможності підприємства. Тому вивчення шляхів формування та використання капіталу в сучасних умовах є актуальним.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дипломна робота виконана в межах програми науково-дослідних робіт кафедри бухгалтерського обліку за темою «Удосконалення системи облікового забезпечення підприємств аграрного сектору економіки».

Мета і завдання дослідження. Метою виконання дипломної роботи є розробка та обґрунтування теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо вдосконалення методики обліку і аудиту зареєстрованого капіталу сільськогосподарського підприємства, визначення ролі капіталу у господарсько-фінансовій діяльності підприємства.

Завдання дипломної роботи полягають у:

- дослідженні теоретичних основ формування та використання капіталу, його структури та функції;
- виявленні сутності економічних категорій «зареєстрований капітал», «статутний капітал» та узагальненні позицій провідних науковців щодо наукових підходів до трактування даних понять;
- систематизації положень нормативних актів щодо формування та обліку статутного капіталу підприємства;
- проведенні оцінки фінансово-економічної діяльності підприємства;
- проведенні аналізу порядку формування та використання власного капіталу підприємства;
- критичній оцінці системи документування операцій з формування та змін зареєстрованого капіталу підприємства;
- вивченні прийомів і методів аудиту операцій з формування і змін зареєстрованого капіталу;
- розробці пропозицій з удосконалення побудови бухгалтерського обліку на підприємстві.

Предмет і об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є облікові процедури відображення господарських операцій щодо формування зареєстрованого капіталу та його змін у Східному регіональному управлінні приватного акціонерного товариства «Райз Максимко» Лохвицького району Полтавської області.

Предметом дослідження є теоретико-методичні засади і діюча практика обліку та контролю формування та змін зареєстрованого капіталу аграрного підприємства.

Методи дослідження. Для вивчення предмету дослідження в роботі застосовуються різні методи та прийоми аналізу, методи фінансового аналізу,

загальнонаукові методи: діалектичний, системний підходи, метод індукції і дедукції, аналіз і синтез, а також прийоми зведення і групування, порівняння.

Інформаційною та правовою базою дослідження є законодавчі та нормативні акти, що регламентують облік і аудит зареєстрованого капіталу, зокрема, статутного, офіційні статистичні матеріали, методичні матеріали, дані мережі Інтернет. Фактологічною основою проведеного дослідження є статті вітчизняних і зарубіжних учених з проблем бухгалтерського обліку і аудиту зареєстрованого капіталу, а також дані бухгалтерського обліку та звітності приватного акціонерного товариства «Райз Максимко» Лохвицького району Полтавської області.

Наукова новизна одержаних результатів. Узагальнено тлумачення сутності поняття «статутний капітал» з різних наукових позицій з виділенням кількісної та якісної сторони трактування цієї категорії, запропоноване власне тлумачення сутності статутного капіталу приватного акціонерного товариства.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці та наданні рекомендацій щодо удосконалення первинного та аналітичного обліку статутного капіталу підприємства. Результати наукових розробок рекомендовано до впровадження в практику Східного регіонального управління приватного акціонерного товариства «Райз Максимко» Лохвицького району. Для вдосконалення облікового процесу запропоновано оновити програмне забезпечення бухгалтерського обліку, для запобігання викривлення облікової інформації та усунення можливих помилок в системі фінансового обліку пропонується раз на три роки проводити незалежний аудит.

Особистий внесок здобувача. Дипломна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Усі розробки та пропозиції, що містяться в роботі, належать особисто автору.

Апробація результатів дослідження. Результати магістерського дослідження доповідались і отримали схвалення на конференціях:

«Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю» II Всеукраїнська науково-практична конференція, 26 жовтня 2017 р. – Полтава, ПДАА;

«Імплементация інновацій обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку сучасного бізнесу» I Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція, 22 березня 2018 р. – Харків, ХДУХТ;

«Сучасний стан і перспективи вдосконалення практичної підготовки студентів обліково-фінансового профілю» Науково-практичні конференції студентів за результатами проходження виробничих та технологічних практик по напрямках підготовки (спеціальностях), 2018 р. – Полтава: ПДАА.

Публікації. За результатами магістерського дослідження опубліковано 4 наукових праць загальним обсягом 0,5 др. арк.

Структура та обсяг дипломної роботи. Дипломна робота складається з вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел, що нараховує 83 найменування, додатків, містить 30 таблиць, 11 рисунків, 20

додатків. Основний зміст дипломної роботи викладено на 103 сторінках друкованого тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дипломної роботи, відображено мету, основні завдання, об'єкт і предмет дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення, наведено дані про апробацію одержаних результатів.

У першому розділі **«Теоретико-методичні основи обліку зареєстрованого капіталу та розрахунків з учасниками»** з'ясовано термінологію щодо власного капіталу, узагальнено класифікацію капіталу та його функції, узагальнено нормативні обмеження щодо обліку зареєстрованого капіталу у вітчизняному законодавстві; розкрито питання інформаційного забезпечення обліку зареєстрованого капіталу та розрахунків з учасниками; досліджені проблемні аспекти обліку власного капіталу та розрахунків з учасниками.

В буквальному розумінні «капітал» означає суму грошових коштів, необхідних підприємцю для створення бізнесу і здійснення своєї діяльності. Підприємець купуючи засоби виробництва і робочу силу, створює продукт, який після його реалізації приносить йому більшу вартість, ніж була авансована.

Сутність капіталу тісно пов'язана із визначення сутності грошей. К Маркс зазначав, що капітал є грошима, але гроші ще не є капіталом. В своїй фундаментальній праці «Капітал» К. Маркс зазначив, що капітал є формою вираження класових виробничих відносин і поділяється на основний і оборотний. Основні складові власного капіталу представлені на рис. 1.

Зареєстрований капітал – це юридично оформлена, офіційно об'явлена і належним чином зареєстрована частина внесків власників до капіталу підприємства. Зареєстрований капітал може виступати у вигляді статутного або пайового капіталу залежно від виду підприємства. Розглянемо зареєстрований капітал на прикладі статутного капіталу. Статутний капітал – це зафіксована в установчих документах підприємства загальна вартість активів, які внесками учасників або власників до капіталу підприємства.

Статутний капітал - характеризує первісну суму власного капіталу підприємства, інвестовану у формування його активів для початку здійснення господарської діяльності. Його розмір визначається установчими документами і статутом підприємства. Для підприємства окремих сфер діяльності й організаційно - правових форм (акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю) мінімальний розмір статутного капіталу регулюється законодавством.

Слід зазначити, що враховуючи важливість статутного капіталу як базису створення і функціонування будь – якого суб'єкта господарювання, питання визнання статутного капіталу як економічної категорії та об'єкту обліку не втрачає своєї актуальності і потребує подальшого вдосконалення.

Облік формування та змін Статутного капіталу на підприємствах

регулюється певними законодавчими та нормативними документами.

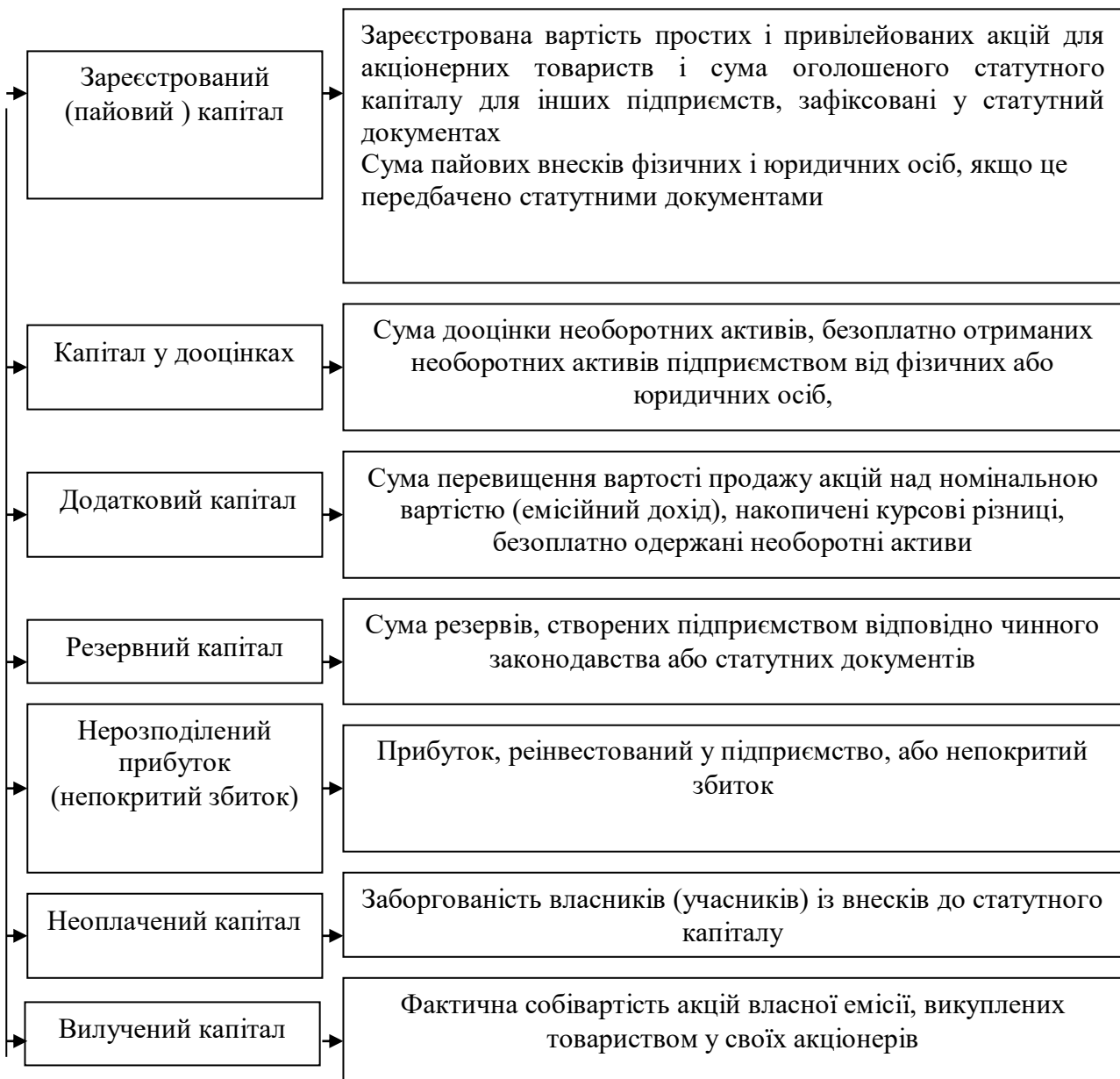

Рис. 1. Елементи власного капіталу підприємства

Умовно такі документи можна поділити на чотири групи:

- документи першого рівня регламентують порядок ведення бухгалтерського обліку, складання і подання фінансової звітності юридичними особами (Закони України);

- документи другого рівня встановлюють правила і способи ведення обліку господарських операцій, складання та подання бухгалтерської звітності (П(С)БО, План рахунків бухгалтерського обліку);

- документи третього рівня - це нормативні акти і методичні рекомендації з питань ведення бухгалтерського обліку;

- документи четвертого рівня – робочі документи підприємства, що формують його облікову політику (Наказ про облікову політику підприємства).

Зазначені групи документів регламентують питання створення

підприємства, формування його статутного капіталу, порядок нарахування та оподаткування дивідендів, методологію та методику обліку капіталу, елементи облікової політики підприємства щодо обліку капіталу. Значна їх кількість свідчить про важливість питання обліку капіталу на підприємствах різних форм власності і потребує уважного їх вивчення обліковою службою підприємства та обов'язкового дотримання норм діючого законодавства.

У другому розділі «**Фінансово-економічна характеристика діяльності підприємства**» викладено результати аналізу доходів, витрат та фінансових результатів діяльності Східного регіонального управління приватного акціонерного товариства «Райз Максимко» Лохвицького району за 2015-2017 рр., досліджено динаміку рентабельності та окупності діяльності та проведено дослідження динаміки та структури джерел формування власного капіталу за досліджуваний період. Аналіз динаміки та структури джерел формування власного капіталу ПрАТ «Райз-Максимко» відображено у табл. 1.

Таблиця 1

**Динаміка та структура джерел формування капіталу
ПрАТ «Райз Максимко» за 2015 - 2017 рр. (станом на кінець року)**

Види пасивів	2015 р.		2016 р.		2017 р.		Відхилення (+;-) 2017 р. до 2015 р	
	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн	у % до під- сумку	суми, тис. грн	у %
Капітал всього	17011910	100,0	16037584	100,0	18795037	100,0	+1783127	+10,5
1. Власний капітал	7283756	42,8	8017350	50,0	8231207	43,8	+947451	+13,0
1.1. Зареєстро- ваний (пайовий) капітал	364499	2,1	364499	2,3	364499	1,9	0	0,0.
1.2. Нерозпо- ділений прибуток	6892005	40,5	7625599	47,5	7677311	40,8	+785306	+11,4
2. Зобов'язан- ня забезпечення	9728154	57,2	8020234	50,0	10563830	56,2	+835676	+8,6
2.1 Довгостро- кові зобов'я- зання забезпечення	898783	5,3	1039228	6,5	981489	5,2	+82706	+9,2
2.2. Поточні зобов'язання забезпечення	8829371	51,9	6981006	43,5	9582341	51,0	+752970	+8,5
2.2.1. Поточна кредиторська заборгованість	4470028	26,3	1019724	6,4	1344070	7,2	+3125958	-69,9

Аналіз даних табл. 1 показав, що загальна сума капіталу досліджуваного підприємства у 2017 р. збільшилася порівняно з 2015 р. на 1 млрд. 783 млн. 127

тис. грн. або на 10,5%. Сума власного капіталу підприємства зросла на 947 млн 451 тис. грн., або на 13% за рахунок суми нерозподіленого прибутку на 785 млн. 306 тис. грн, або на 11,4%. Сума пайового капіталу не змінилась.

Величина зобов'язань та забезпечень ПрАТ «Райз-Максимко» у 2017 році порівняно з 2015 роком збільшилася на 835 млн. 676 тис. грн, або на 8,6% за рахунок суми довгострокових зобов'язань і забезпечень, яка зросла на 82 млн. 706 тис. грн., або на 9,2% та поточних зобов'язань та забезпечень, яка збільшилася на 752 млн. 970 тис. грн., або на 8,5%, які представлені поточною кредиторською заборгованістю, що зменшилась на 3 млрд. 125 млн. 958 тис. грн., або на 69,9%.

У структурі пасивів ПрАТ «Райз-Максимко» протягом досліджуваних років переважає питома вага зобов'язань і забезпечень – 57,2%, 50% та 56,2% - відповідно.

Коефіцієнт майна виробничого призначення ПрАТ «Райз-Максимко» у порівнянні з базовим роком збільшився на 0,072 пункти, тому з точки зору забезпеченості активами основної виробничо-господарської діяльності (основними засобами та оборотними виробничими засобами) підприємство зберігає фінансову стійкість. Коефіцієнт реальної вартості основних засобів має негативну динаміку – зменшення з 0,052 до 0,041, що вказує на зниження частки основних засобів у валюті балансу. Коефіцієнт накопичення амортизації показав, що основні засоби ПрАТ «РАЙЗ-МАКСИМКО ПрАТ «Райз-Максимко», 7%, 39,6%, та має позитивну тенденцію до зниження на 0,052 пункти.

Розраховані коефіцієнти абсолютної ліквідності протягом досліджуваних років є нижче нормативного. У 2017 році на 1 грн. поточних зобов'язань припадало 0,031 грн. грошових коштів, при нормі 0,2 грн.

Проміжний коефіцієнт покриття протягом досліджуваних років є вище нормативного, тобто використавши наявну дебіторську заборгованість приватне підприємство мало змогу погасити зобов'язання на протязі досліджуваних років. На кінець 2015 року на 1 грн. поточних зобов'язань припадає 1,6 грн. дебіторської заборгованості та грошових коштів, у 2017 році – 1,46 грн. Розрахований загальний коефіцієнт покриття ПрАТ «Райз-Максимко» протягом досліджуваних років є вище нормативного, на 1 грн. поточних зобов'язань припадало відповідно 1,6 грн., 2,1 грн., 1,8 грн. оборотних активів.

У третьому розділі «**Облік зареєстрованого капіталу та розрахунків з учасниками**» узагальнено комплекс завдань обліку зареєстрованого капіталу та розрахунків з учасниками, документальне забезпечення обліку змін зареєстрованого капіталу, синтетичний та аналітичний облік, кореспонденцію рахунків, досвід впровадження автоматизації обліку та порядок відображення інформації про зміни зареєстрованого капіталу та розрахунки з учасниками у фінансовій звітності підприємства.

Бухгалтерський облік зареєстрованого (пайового) капіталу починається з моменту державної реєстрації підприємства і припиняється в день вибуття

підприємства з Державного реєстру в результаті завершення діяльності, банкрутства, реорганізації тощо. Зареєстрований (пайовий) капітал представлений на досліджуваному підприємстві статутним капіталом.

Первинні документи, які застосовуються для відображення операцій, пов'язаних зі змінами у зареєстрованому капіталі акціонерного товариства можна поділити на дві групи – первинні документи для обліку операцій, пов'язаних з операціями, які призводять до одночасних змін капіталу та активів підприємства та первинні документи для обліку операцій, які призводять до змін у капіталі підприємства та за розрахунками з учасниками (акціонерами) (рис.2).

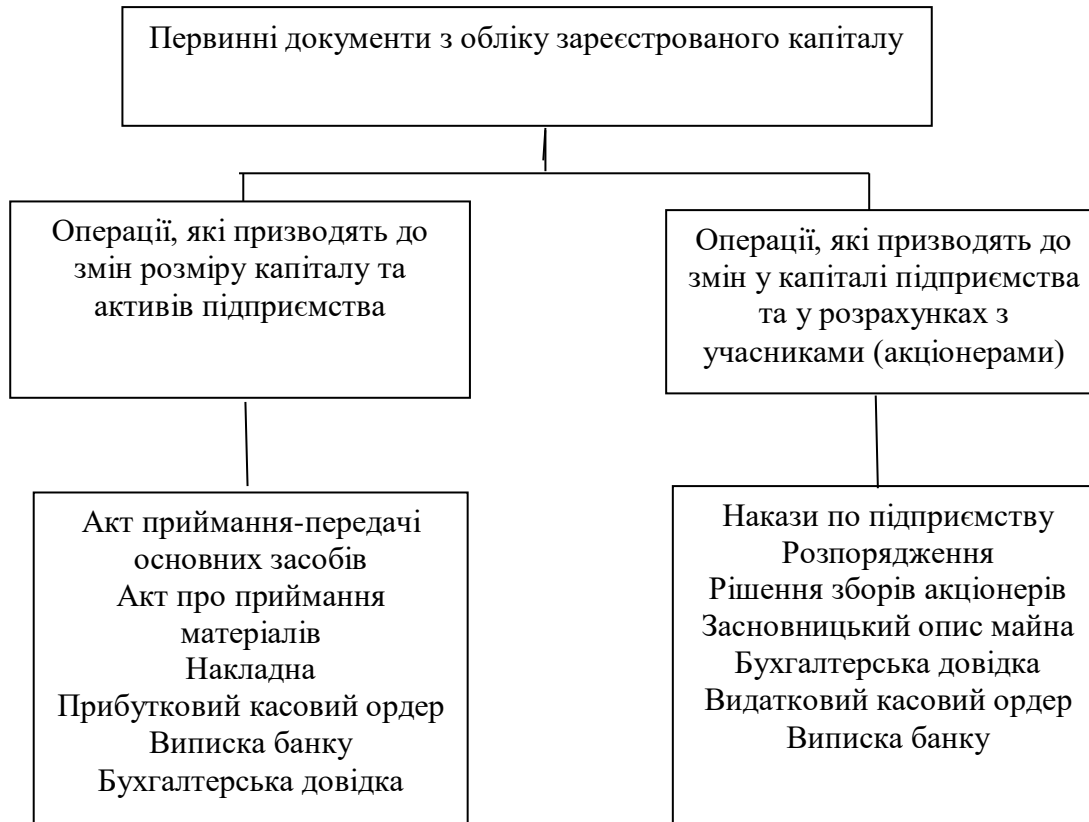

Рис.2. Загальна схема документування операцій зі створення та змін зареєстрованого (статутного) капіталу акціонерного товариства

Статутний капітал акціонерних товариств може бути сформований грошовими коштами і майном. Для формування статутного капіталу може використовуватися майно, яке оцінюється самими засновниками, і після реєстрації вноситься на баланс товариства.

Для відображення інформації про зареєстрований капітал підприємства передбачено рахунок 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал», субрахунок 401 «Статутний капітал». За кредитом рахунку 401 «Статутний капітал» відображають збільшення зареєстрований розмір статутного капіталу та його збільшення, за дебетом – зменшення (вилучення) статутного капіталу у вигляді покриття збитків за рахунок статутного капіталу за рішенням власників, виділення частки акціонерам при їх виході, розподіл майна при ліквідації

товариства. Аналітичний облік статутного капіталу ведуть за кожним акціонером.

Величина статутного капіталу підприємства зафіксована в установчих документах і вона має дорівнювати сальдо за кредитом рахунку 401 «Статутний капітал», на практиці виникають ситуації, коли його необхідно змінити. У будь-якому випадку необхідне внесення зміни до статуту підприємства.

Рахунок 46 «Неоплачений капітал» призначений для узагальнення інформації про зміни у складі неоплаченого капіталу товариства. За дебетом рахунку відображають заборгованість акціонерів акціонерного товариства за внесками до статутного капіталу підприємства, за кредитом – погашення заборгованості за внесками до статутного капіталу. Аналітичний облік неоплаченого капіталу ведуть за видами розміщених неоплачених акцій та за кожним акціонером. Схема записів на бухгалтерських рахунках з обліку зареєстрованого капіталу наведена на рис. 3.

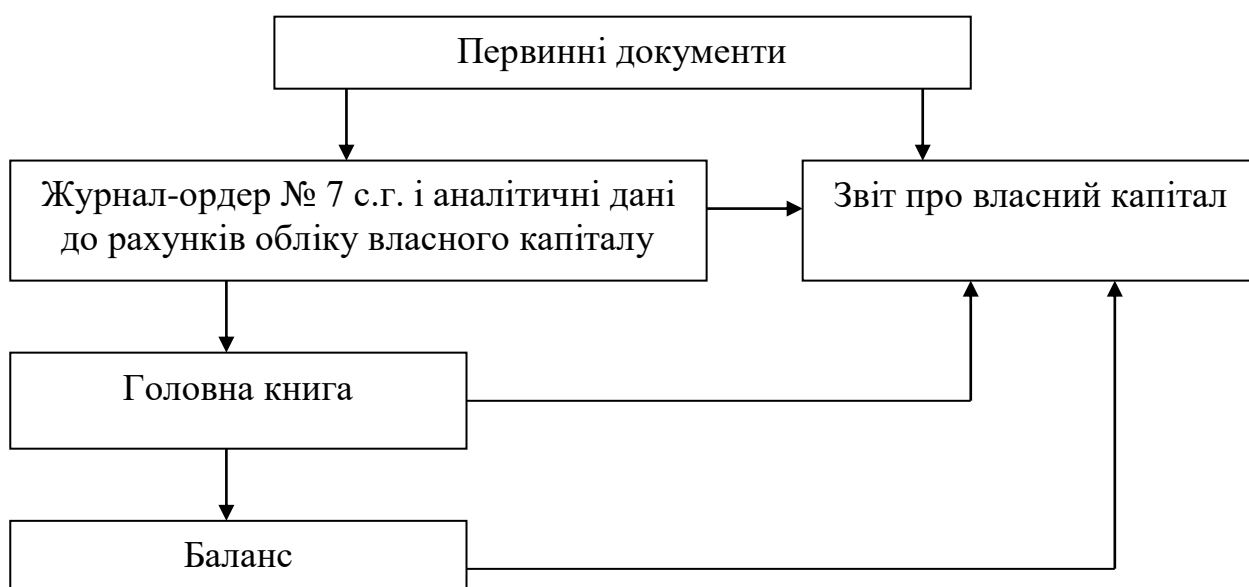

Рис. 3. Схема запису в регістрах обліку власного капіталу

Для обліку розрахунків за нарахуванням і виплатою дивідендів акціонерам призначено 67 «Розрахунки з учасниками» субрахунок 671 «Розрахунки за нарахованими дивідендами». По кредиту рахунку 67 відображається сума нарахованих дивідендів та інших виплат, по дебету – погашення заборгованості або реінвестування доходів. Субрахунок 672 «Розрахунки за іншими виплатами» призначений для обліку інших виплат, нарахованих засновникам та учасникам за користування майном, а також для виплат у зв'язку з одержанням належної вибулому учаснику частини активів підприємства.

Узагальненні інформації про розрахунки з учасниками відбувається у Журналі-ордері 3Г с.г. та у Відомості аналітичного обліку розрахунків за іншими операціями ф. 3.4 с.г.

Коли йдеться про зареєстрований капітал, зокрема про статутний капітал акціонерного товариства, в першу чергу виникає необхідність визначитись з

порядком оподаткування операцій, пов'язаних з нарахуванням дивідендів та їх оподаткуванням. Питання оподаткування операцій з дивідендами регламентує Податковий кодекс України.

Інформація про стан власного зареєстрованого капіталу на початок і кінець звітного періоду відображається, перш за все, у I розділі пасиву Балансу. Для отримання інформації про причини змін, що відбулися у власному капіталі підприємства складають спеціальну форму фінансової звітності «Звіт про власний капітал» за формою № 4.

Зміст, структура, форма і методика складання Звіту про власний капітал визначені НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Цей звіт є складовим елементом річної фінансової звітності підприємств. Якщо у звітному періоді відбувалися внески грошовими коштами на формування статутного капіталу, то такі операції знаходять своє відображення у Звіті про рух грошових коштів ф. № 3. Так по статті 3300 наводять суми грошових коштів, що надійшли як внески до власного капіталу товариства, по статті 3345 відображають суми грошових коштів, витрачених на викуп акцій власної емісії у акціонерів, а по статті 3355 відображають суми грошових коштів, витрачених на виплату дивідендів у звітному періоді.

Крім того, підприємство наводять у Примітках до фінансових звітів інформацію про: розподіл часток статутного капіталу між власниками; права, привілеї або обмеження щодо цих часток; зміни у складі часток власників у статутному капіталі.

У четвертому розділі «**Аудит зареєстрованого капіталу та розрахунків з учасниками**» визначена мета аудиту, завдання, які ставляться перед незалежним аудитором під час проведення аудиторського дослідження обліку зареєстрованого капіталу, розглянута нормативна база проведення аудиту, його методика та порядок відображення результатів в робочих та звітних документах аудитора.

Мета аудиту зареєстрованого капіталу ПрАТ «Райз-Максимко» включає кілька складових, основою яких є встановлення:

- достовірності вихідних первинних даних відносно формування та використання зареєстрованого (пайового) капіталу ПрАТ «Райз-Максимко»;
- повноти і своєчасності відображення інформації в облікових регістрах аналітичного та синтетичного обліку;
- правильності ведення обліку зареєстрованого капіталу відповідно до установчих документів та облікової політики та достовірності відображення зареєстрованого капіталу у звітності ПрАТ «Райз-Максимко».

Загальні етапи проведення аудиту зареєстрованого капіталу представимо на рис. 4.

Відповідно до МСА 300 «Планування аудиту» метою аудитора є спланувати аудит таким чином, щоб він був виконаний ефективно. Для цього, аудитор складає програму аудиту установчих документів і зареєстрованого капіталу з урахуванням оцінки системи внутрішнього контролю та бухгалтерського обліку.

Аналіз формування та ефективності використання власного капіталу є одним з перших етапів аудиту. В результаті аналізу виявляють основні джерела формування власного капіталу, визначають наслідки їх зміни для фінансової стійкості підприємства; виявляють основні функції статей власного капіталу.

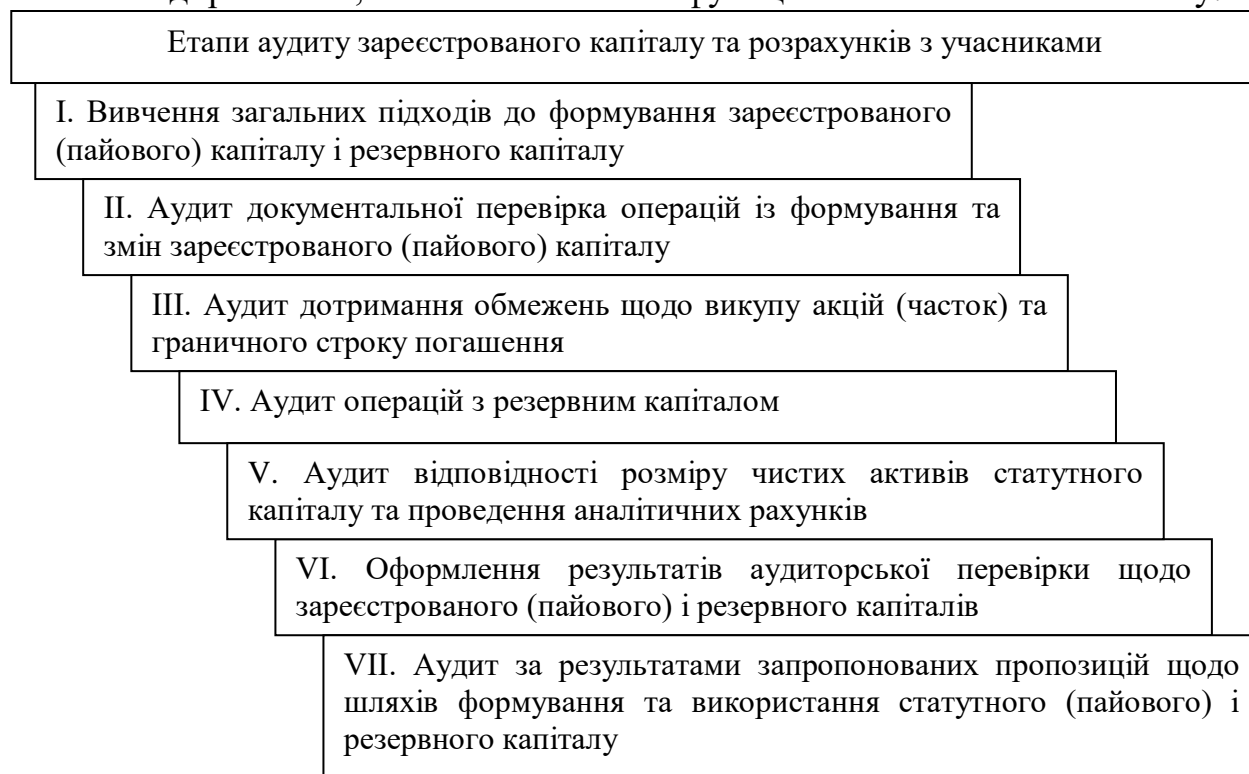

Рис. 4. Загальна схема проведення аудиту зареєстрованого (пайового) капіталу.

Використовуючи дані фінансової звітності Східного регіонального управління ПрАТ «Райз-Максимко» («Баланс (Звіт про фінансовий стан)», «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)») проведемо аналізу динаміки, складу, структури власного капіталу за 2015 – 2017 рр.

Таблиця 4

Динаміка, склад та структура власного капіталу ПрАТ «Райз-Максимко» за 2015 - 2017 рр. (станом на кінець року)

Статті власного капіталу	2015 р.		2016 р.		2017 р.		Відхилення (+;-) 2017 р. до 2015 р	
	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	суми, тис. грн	у % до 2015 р.
Зареєстрований капітал	364499	5,0	364499	4,5	364499	4,4	-	х
Капітал в дооцінках	-	-	-	-	162145	2,0	+162145	х
Додатковий капітал	27252	0,4	27252	0,3	27252	0,3	-	х
Нерозподілений прибуток	6892005	94,6	7625599	95,1	7677311	93,3	+785306	+11,4
Разом – власний капітал	7283756	100,0	8017350	100,0	8231207	100,0	+947451	+13,0

Аналіз даних табл. 4 показав, що сума власного капіталу ПрАТ «Райз-Максимко» представлено, як зазначалося вище, зареєстрованим,

додатковим капіталом, капіталом в дооцінках та сумою нерозподіленого прибутку. При цьому сума власного капіталу у 2017 році порівняно з 2015 роком збільшилася на 947 млн 451 тис. грн, або на 13 %. Сума статутного та додаткового капіталу залишалися без змін.

У 2017 році за рахунок дооцінки основних засобів обліковано суму капіталу в дооцінках – 162 млн 145 тис. грн.

Тенденція до збільшення у 2017 році порівняно з 2015 роком відмічена також по сумі нерозподіленого прибутку на 785 млн 306 тис. грн, або на 11,4 %.

У структурі власного капіталу протягом досліджуваних років відбулися зміни: частка статутного капіталу зменшилася на 0,6 %, додаткового капіталу на 0,1 %, частки нерозподіленого прибутку на 1,3% за рахунок збільшення питомої ваги капіталу в дооцінках на 2 %. Переважає у частці власного капіталу протягом досліджуваних 2015 – 2017 рр. питома вага нерозподіленого прибутку, на кінець 2017 року вона склала 93,3 %.

Фактори зміни видів власного капіталу встановлюються за даними форми № 4 «Звіт про власний капітал» (табл. 5).

Таблиця 5

Аналіз факторів зміни видів власного капіталу ПрАТ «Райз-Максимко» за 2016 - 2017 рр.

Показник	Зареєстрований (пайовий) капітал		Капітал в дооцінках		Додатковий капітал		Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)		Разом	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Залишок на початок року	364499	364499	-	-	27252	272252	6892005	7625599	7283756	8017350
Скоригований залишок на початок року	364499	364499	-	-	27252	272252	6892005	7625599	7283756	8017350
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	-	-	-	-	-	-	733594	22054	733594	22054
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	-	-	-	162145	-	-	-	29658	-	191803
Разом змін в капіталі	-	-	-	162145	-	-	733594	51712	733594	213857
Залишок на кінець року	364499	364499		162145	272252	272252	7625599	7677311	8017350	8231207

Аналіз змін у складі власного капіталу показав:

- зареєстрований капітал, додатковий капітал протягом досліджуваних років не зазнав змін, і склав відповідно 364 млн. 499 тис. грн та 272 млн 252 тис. грн;

- основні зміни стосувалися змін суми дооцінки (уцінки) необоротних активів у складі капіталу в дооцінках 162 млн. 145 тис. грн, та у сумі нерозподіленого прибутку на суму 29 млн 594 тис. грн.;

- у 2016 - 2017 рр. отримано суму нерозподіленого прибутку, у 2016 році сума склала 733 млн 594 тис. грн, у 2017 році – 22 млн 54 тис. грн.

Завершальним етапом аудиту зареєстрованого капіталу є узагальнення виявлених відхилень в обліку зареєстрованого капіталу порівняно з діючим законодавством і обґрунтованість пропозицій щодо їх усунення.

За результатами проведеної аудиторської перевірки аудитор повинен скласти аудиторський звіт і аудиторський висновок.

ВИСНОВКИ

Дослідивши методику бухгалтерського обліку та аудиту зареєстрованого капіталу у східному регіональному управлінні приватного акціонерного товариства «Райз-Максимко» Лохвицького району Полтавської області можна зробити наступні висновки:

1. Для підприємств капітал ідентифікується як сума грошових коштів, необхідних для створення бізнесу і здійснення своєї діяльності. З бухгалтерської точки зору, інтерпретацію поняття «власний капітал» надає НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» – це різниця між активами і зобов'язаннями підприємства. Крім того, власний капітал – це підсумок першого розділу пасиву балансу, тобто перевищення балансової вартості активів підприємства над його зобов'язаннями.

2. Для характеристики структури капіталу виокремлено ознаки класифікації – за: приналежністю підприємству, формами інвестування, об'єктом інвестування, формою надходження, формами власності, організаційно-правовими формами, характером використання у господарському процесі, характером використання власниками, джерелами залучення.

3. Власний капітал підприємства виконує функції: інвестування діяльності, управління підприємством, регулювання відносин власності, компенсація понесених збитків, забезпечення платоспроможності та кредитоспроможності, фінансування ризиків.

4. Визначено основні складові власного капіталу: зареєстрований (пайовий), у дооцінках, додатковий, резервний, нерозподілений прибуток (непокритий збиток), неоплачений, вилучений капітал.

5. Облік формування та змін Статутного капіталу на підприємствах регулюється певними законодавчими та нормативними документами. Умовно такі документи можна поділити на чотири групи:

- перша група документів (документи першого рівня) регламентує порядок ведення бухгалтерського обліку, складання і подання фінансової звітності юридичними особами (Закони України);

- друга група документів (документи другого рівня) встановлює правила і способи ведення обліку господарських операцій, складання та подання бухгалтерської звітності (П(С)БО, План рахунків бухгалтерського обліку);

- третя група документів (третій рівень) - це нормативні акти і методичні рекомендації з питань ведення бухгалтерського обліку;

- четверта група документів (четвертий рівень) – робочі документи підприємства, що формують його облікову політику.

6. Приватне акціонерне товариство діє у відповідності до Цивільного

кодексу України, Господарського кодексу України, Закону України «Про господарські товариства», «Про зовнішньоекономічну діяльність» та інших законодавчих актів України, а також Статуту, який є його єдиним установчим документом.

7. Аналіз ліквідності балансу досліджуваного підприємства показав, що протягом досліджуваних років спостерігалася нестача високоліквідних активів та надлишок низьколіквідних та середньоліквідних активів. За підсумком досліджуваних років баланс ПрАТ «Райз-Максимко» має ознаки ліквідного.

8. Облікову політику ПрАТ «Райз-Максимко» розглядають по перше, як сукупність правил ведення бухгалтерського обліку, які затверджені чинними нормативними актами (Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність», Національні Положення фінансової звітності, Міжнародні стандарти фінансової звітності, Податковий кодекс України); по-друге, сукупність прийомів, методів і способів організації бухгалтерського обліку, прийнятих суб'єктом господарювання на підставі загальних правил і особливостей діяльності.

9. У дипломній роботі виокремлено складові власного капіталу, які доцільно відобразити у обліковій політиці, основні з яких порядок формування, збільшення та зменшення зареєстрованого (пайового) капіталу, основні положення дивідендної політики (умови нарахування та порядок виплати дивідендів), перелік посадових осіб, які наділяються правом дозволу на здійснення господарських операцій з елементами власного капіталу, та які несуть повну матеріальну відповідальність за збереження внесків до зареєстрованого капіталу, побудова аналітичних рахунків з обліку власного капіталу відповідно до робочого плану рахунків (в розрізах, наведених вище по параграфу) тощо.

10. Визначено основні елементи організації бухгалтерського обліку власного капіталу: документування господарських операцій, синтетичний облік, аналітичний облік, відображення в регістрах і звітності.

11. Відомості про розмір і порядок утворення зареєстрованого (пайового) капіталу Східного регіонального управління приватного акціонерного товариства «Райз Максимко» зазначені в засновницьких документах. Бухгалтерський облік зареєстрованого (пайового) капіталу починається з моменту державної реєстрації підприємства і припиняється в день вибуття підприємства з Державного реєстру в результаті завершення діяльності, банкрутства, реорганізації тощо. Зареєстрований (пайовий) капітал представлений на досліджуваному підприємстві статутним капіталом.

12. Первинні документи, які застосовуються для відображення операцій, пов'язаних зі змінами у зареєстрованому капіталі акціонерного товариства можна поділити на дві групи – первинні документи для обліку операцій, пов'язаних з операціями, які призводять до одночасних змін капіталу та активів підприємства та первинні документи для обліку операцій, які призводять до змін у капіталі підприємства та за розрахунками з учасниками (акціонерами).

13. Для відображення інформації про зареєстрований капітал підприємства передбачено рахунок 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал», субрахунок 401 «Статутний капітал». За кредитом рахунку 401 «Статутний капітал» відображають збільшення зареєстрований розмір статутного капіталу та його збільшення, за дебетом – зменшення (вилучення) статутного капіталу у вигляді покриття збитків за рахунок статутного капіталу за рішенням власників, виділення частки акціонерам при їх виході, розподіл майна при ліквідації товариства. Аналітичний облік статутного капіталу ведуть за кожним акціонером.

14. Інформація про стан власного зареєстрованого капіталу на початок і кінець звітного періоду відображається, перш за все, у I розділі пасиву Балансу. Так по статті 1400 відображається розмір зареєстрованого (пайового) капіталу підприємства на початок і кінець звітного періоду за даними сальдо по рахунку 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал». Сума, наведена по цій статті повинна відповідати сумі статутного капіталу товариства, зазначеній у його Статуті.

15. Для отримання інформації про причини змін, що відбулися у власному капіталі підприємства складають спеціальну форму фінансової звітності «Звіт про власний капітал» за формою № 4.

16. Акціонерні товариства відкритого типу, акції яких вільно купуються і продаються на фондових біржах, у Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід) ф. № 2 наводять інформацію про середньорічну кількість простих акцій, суму прибутку на одну просту акцію в обігу та розмір дивідендів на одну просту акцію. Якщо у звітному періоді відбувалися внески грошовими коштами на формування статутного капіталу, то такі операції знаходять своє відображення у Звіті про рух грошових коштів ф. № 3. Так по статті 3300 наводять суми грошових коштів, що надійшли як внески до власного капіталу товариства, по статті 3345 відображають суми грошових коштів, витрачених на викуп акцій власної емісії у акціонерів, а по статті 3355 відображають суми грошових коштів, витрачених на виплату дивідендів у звітному періоді.

17. Аудит зареєстрованого капіталу можна представити як аудиторську послугу з перевірки даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності щодо зареєстрованого (пайового) капіталу, з метою висловлення незалежної думки аудитора про відповідність в усіх суттєвих аспектах вимогам міжнародних стандартів фінансової звітності.

18. Апробація методики аудиту проводилася на умовних прикладах і передбачала перевірку порядку нарахування податку на прибуток та податку на додану вартість.

У цілому для покращення стану обліку зареєстрованого (пайового) капіталу пропонуємо:

1. Посилити контроль за змінами щодо оподаткування господарських операцій, зокрема щодо оподаткування внесків до пайового капіталу та обліку незареєстрованого капіталу.

2. Виокремити складові елементи облікової політики щодо обліку зареєстрованого (пайового) капіталу.

3. Визначити основні об'єкти інвентаризації власного капіталу, використовувати розроблену форму бланку інвентаризаційного опису та запропоновану методику проведення інвентаризації;

4. Запропонована організаційно-інформаційна модель аналізу ефективності використання власного та позикового капіталу підприємства допоможе чітко спланувати проведення аналізу та дозволить оперативно відшукати наявні «слабкі сторони» та прийняти управлінські рішення щодо їх швидкого усунення, що дасть змогу значно підвищити фінансову стійкість підприємства та його прибутковість.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ РОБОТИ

1. Формування статутного капіталу: облікові аспекти («Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю»: Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції, 26 жовтня 2017 р. – Полтава : ПДАА, 2017. – С. 187 – 190.

2. Майнові внески до статутного капіталу: оцінка, документування (Імплементация інновацій обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку сучасного бізнесу: I Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф., 22 березня 2018 р. / редкол. : О. І. Черевко [та ін.] ; Харківський держ. ун-т харч. та торг. – Х. : ХДУХТ, 2018. – С. 163 – 165.

3. Організація обліку власного капіталу (Сучасний стан і перспективи вдосконалення практичної підготовки студентів обліково-фінансового профілю : Збірник доповідей науково-практичних конференцій студентів за результатами проходження виробничих та технологічних практик по напрямках підготовки (спеціальностях). – Випуск 4. – 2018. – Полтава: ПДАА, 2018. – С. 57 – 59.

4. Інвентаризація власного капіталу: основні аспекти (Сучасний стан і перспективи вдосконалення практичної підготовки студентів обліково-фінансового профілю : Збірник доповідей науково-практичних конференцій студентів за результатами проходження виробничих та технологічних практик по напрямках підготовки (спеціальностях). – Випуск 5. – 2018. – Полтава: ПДАА, 2018. – С. 18 – 20.

АНОТАЦІЯ

Карабаза А. А. Методика обліку та аудит зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками – Рукопис.

Дипломна робота на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр обліку і оподаткування» за освітньо-професійною програмою «Облік і оподаткування» зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування». – Полтавська державна аграрна академія, Полтава, 2018.

Робота присвячена дослідженню теоретичного та практичного аспектів методики обліку та аудиту зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками. З'ясовано економічну сутність власного та зареєстрованого капіталу, систематизовано положення нормативної бази з обліку зареєстрованого капіталу, проведено аналіз показників фінансово-

господарської діяльності підприємства, проаналізовано динаміку та структуру власного капіталу, висвітлені питання методики обліку та аудиту зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками, рекомендовано ряд заходів, які сприятимуть покращенню стану облікової роботи на підприємстві.

Ключові слова: капітал, власний капітал, статутний капітал, акціонери, дивіденди.

ABSTRACT

Karabaza A. The method of accounting and audit of registered capital and settlements with founders - Manuscript.

Graduate work for obtaining a higher education degree «Master of Accounting and Taxation» in the specialty «Accounting and Taxation». - Poltava State Agrarian Academy, Poltava, 2018.

The work is devoted to the study of theoretical and practical aspects of the accounting and audit registered capital methodology and calculations with the founders. The economic essence of own and registered capital has been determined, the regulation of the regulatory capital of registered capital has been systematized, the analysis of the indicators of financial and economic activity of the enterprise has been carried out, the dynamics and equity capital structure have been analyzed, the issues of accounting and auditing of registered capital and settlements with the founders have been highlighted, measures that will improve the state of accounting work in the enterprise.

Key words: capital, equity, authorized capital, shareholders, dividends.

